

Kòmanse – Planifye Karyè w

Connecting Workers and Employers

Getting Started-Career Planning

Chache on travay pa fasil. Kit ou fèk kòmanse travay, ou byen ou se on veteran nan chache travay, ou bezwen on moun gide w pou ou kapab reyalize ki wout pou ou fè pou ou ka rive jwenn jan de travay ou ta renmen an. Nan ki kalite travay ou enterese? Èske ou ap chache on travay nan menm domèn ou ye kounyè a, ou byen èske ou gen plan pou ou chanje karyè w?

Se mòd kesyon sa yo ke ou dwe reponn lè ou kòmanse retounen chache travay. Si ou bezwen rete motive pou ou ka chache konnen nan ki sa ou ta renmen reyalize nan karyè w, fèy sa a genyen enfòmasyon ki pale de kék bagay jeneral pou ede w reyalize opsyon ke ou genyen nan travay ke w ap chache yo, epi l ap ede w prepare plan pou karyè w ki ka fè w gen sikse.

Jan pou Ou Toujou Rete Motive

On moun ki se on optimis, ki gade lavi a epi ki wè bon bagay ki genyen ladan l, ki pa chita ap plenyen pou sa ki pa bon yo sèlman, se kalite ki pi enpòtan on moun ka genyen depi anvan li kòmanse chèche travay. Men, pou ou kenbe on atitud ki pozitif kapab difisil lè ke ou nan on epòk tranzisyon. Kite on travay kit se te ou menm ki te kite, ou byen se voye yo voye w ale, se on gwo bagay. Men kék sijesyon pou ede w boule avèk chanjman sa a, epi pou ou toujou ret motive.

Toujou kenbe kò w fèm – Li difisil pou ou pa panse ke se ou ki gen on pwoblèm lè ou pran on refi. Men met nan tèt ou ke lè on konpayi deside voye kék moun ki tap travay pou yo al chita pase yo pa genyen djòb pou yo ankò, avèk lè yo deside pou yo ba yo on travay, lè yo pran desizyon sa yo, se daprè on pakèt faktè ki ka pa genyen anyen pou yo wè avèk pèsonalite w. Reziste lè w genyen tantasyon ki ka fè w anvi fache ak tèt ou, epi eseye pa panse a eksperyans ki pat dous ke ou te viv lontan. Ankouraje tèt ou lè ou fè on bon bagay lè ou ap chache travay la, epi toujou mete nan tèt ou ke ka gen on pi bon bagay ki ap rive pou ou nan jou kap vini yo.

Travay avèk lòt moun – Pa rete pou kont ou san ou pa tcheke avèk lòt moun. Si ou genyen difikilte boule avèk travay la ke ou pèdi a, pale avèk fanmi w, zanmi w, moun ki ap ba w konsèy sou aktivite chache travay la, ou byen pale ak kòlèg ou yo sou sa. Nan moman an, komunikasyon se on bagay ki enpòtan anpil.

Byen òganize afè w / ba tèt ou on orè – Fè on plan pou ou chache travay la kote ou òganize aktivite w chak jou ou byen chak semèn. Respekte orè a on fason pou ou pa kite bagay enpòtan pou pita, ou byen pou ou pa pèdi tan ap mande tèt ou ki lòt bagay ou pwal genyen pou ou fè. Chèche on travay se on bagay ki mande pou ou pase 40 èd tan pa semèn ap fè, donk trete l tankou se on travay nòmal ke ou genyen.

Pran swen sante w – Manje bon manje, epi fè egzèsis fè ou santi w pi byen mantalman epi li ba w fòs pou ou okipe zafè chache travay la byen.

Voye jye sou bidjè w – W ap pran kontwòl sitiyasyon an pi byen si w konn konbyen kòb w ap bezwen si ou pa rekòmanse travay tou swit. Gade depans ou genyen pou ou fè epi gade pou ou wè si genyen on jan ou ka fè pou ou eliminate kék depans ki pa nesesè. Si se nesesè, chèche èd pou ou peye bil ou yo. Chèche nan zòn kote ou rete a kote yo bay konsèy ou byen kote y ap antrene moun pou yo konnen kijan pou yo sere kòb yo.

Sonje avantaj ki genyen lè w ap travay – Si w sonje rezon ki fè ou renmen travay yo, sa ap motive w pou ou jwenn on travay rapid. Lè ou ap fè plan pou ou al chache travay la, prepare on lis de sa ou ap benefisyé lè ou fin jwenn djòb la – tankou lajan ou ap touche a, ak benefis w ap genyen nan travay la; w ap ka itilize bagay ou konn fè déjà pou ou regle on bagay serye; sa ap rann ou genyen plis konfyans nan tèt ou; epi chans w ap genyen pou ou rankontre moun ke ou pot ko konnen.

Gade pou Ou Wè nan ki Pwen Karyè w ye "Tèt pa W"

Moun ki pap travay toujou gen tandans pou yo kòmanse tcheke nan jounal yo pou yo wè ki djòb ke yo fè reklam pou yo, epi yo kòmanse reekri rezime yo san yo pa fè on ti tann pou yo egzamine kisa yo ta vreman renmen jwenn nan pwochen travay yo pwal fè a. Nan kisa ou enterese? Ki kalite anviwonaman travay ou panse ki t ap pafè pou ou? Nan Ki domeèn ou bon? Se sèlman si ou egzamine karyè w ou menm menm ke w ap ka reponn kesyon sa yo, sa ka pèmèt ou rive jwenn objektif ou.

Sa ou Bezwèn avèk nan Kisa Ou Enterese – Chache konnen kisa ou pito, epi kisa ou bezwen nan on travay. Mande tèt ou kijan kondisyon an t ap ye si ou te nan on djòb kote anviwonman an t ap pafè pou ou, tankou eskedil ou, jan ou t ap fè pou w al nan travay la, avèk lajan y ap peye w. Si ou genyen ti moun piti pou ou okipe, ou ka bezwen on travay kote eskedil ou pa menm jan tout tan, epi kote ou pap genyen anpil vwayaje pou ou fè.

Valè W nan Travay – Fè on bon djòb nan travay ou se on bagay ki genyen relasyon dirèkteman avèk anviwonamn ou ap travay ladann nan. Konsa, ou fèt pou ou konsidere ki kalite valè nan travay ki enpòtan pou ou. Èske ou renmen travay pou kont ou ou byen avèk lòt moun? Èske ou renmen gen pwoblèm differan ke w ap rezoud tout tan, ou byen èske ou renmen fè menm bagay yo chak jou? “Plas” ou nan konpayi an nesesè pou jan ou fè bon travay, epi si w ap santi w kontan nan travay la.

Nan ki Domèn Ou Bon – Se on bagay ki natirèl pou ou konsantre sou eksperyan espesifik ke ou aprann nan travay ou te pase déjà yo. Men li bon pou ou sonje eksperyans ou te aprann nan lòt aktivite tankou travay lè ou te lekòl, travay volontè ou te fè, avèk aktivite pèsònèl ke ou renmen fè. Gen anpil bagay ke on moun konn fè ki pa on espesyalite espesifik pou on sèl djòb, men moun nan ka mete yo an pratik nan plizyè kalite anviwonman. Kòm on egzanp nou ka bay, on moun ki okipe on kay nan bon kondisyon konn sipèvize epi òganize byen, malgre ke se pat nan on travay li te aprann bagay sa yo.

Aprann on seri de Bagay sou Mache Djòb la

Kon w fin konsidere kisa ou bezwen nan on travay, li enpòtan pou ou egzamine kisa konpayi nan zòn kote ou rete a bezwen. Kijan de metye ki an vòg? Kijan bagay yo ye pou endistri nan kominote w la? Nan ki kalite travay ou enterese? Men de twa konsèy pou ou fè rechèch sou karyè ki koresponn a ou menm pèsònèlman.

- Chache konn kiyès ki ap travay nan karyè ou enterese a epi pale avèk yo.
- Ale nan bibliyotèk, nan Sant de Karyè, ou byen nan lekòl pou metye nan zòn kote ou abite a, kote ou ka jwenn jounal ki pale de enfòmasyon sou endistri, metye, avèk lajan djòb yo peye.
- Ekri kèk asosyasyon pwofesyonèl pou ou mande yo plis enfòmasyon sou karyè ou chwazi a.
- Vizite konpayi nan zòn nan.
- Wè si ou ka jwenn on ti djòb demi jounen, ou byen on eksperyans kòm volontè.

An plis de **kote** pou ou chache a, li enpòtan pou ou konsidere **ki** kalite enfòmasyon ou bezwen fè rechèch sou yo lè w ap mennen envestigasyon sou karyè w. Pote atansyon a bagay sa yo:

- On deskripsyon kout de metye a, tankou sa w ap gen pou ou fè chak jou;
- nivo edikasyon avèk fòmasyon yo mande;
- ki kalite bagay yo mande pou ou konn fè déjà, epi tou kisa yo vle ki dwe enterese w;
- kantite lajan y ap peye w lè w fèk kòmanse travay, lajan ak benefis yo peye tout moun kap fè menm travay avè w yo;
- lè travay yo; zouti, dokiman ou byen machin ou sèvi;
- jan w ap pran pwomosyon nan karyè w; epi
- nenpòt ki lòt metye ki sanble a metye w la.

Angaje tèt ou a san pou san

Planifye pou aktivite chache travay la genyen plis bagay ladann pase voye on lèt kouvèti avèk ranpli on aplikasyon pou travay. Jounal Chache Travay DCS a avèk kèk lòt jounal la sou lamen nan Sant de Karyè One Stop isi a. Genyen klas fòmasyon ki disponib pou ba ou plis enfòmasyon pou ou kreye on plan pou karyè w.